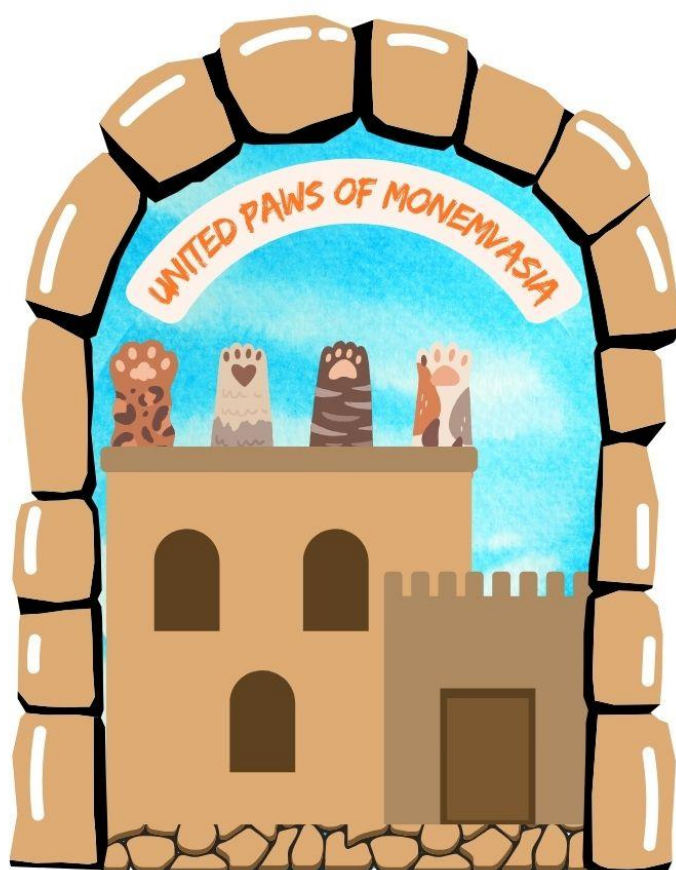

UNITED PAWS OF MONEMVASIA

ΟΔΗΓΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

1. Η Αφετηρία του Έργου

Η κατάσταση των αδέσποτων ζώων στη Μονεμβασιά αποτέλεσε τα τελευταία χρόνια αντικείμενο αυξανόμενου ενδιαφέροντος τόσο από τους πολίτες όσο και από τις δημοτικές αρχές. Η εμφάνιση μεγάλου αριθμού σκύλων και γατών στους δημόσιους χώρους, σε συνδυασμό με την έλλειψη οργανωμένης υποστήριξης, δημιούργησε εντάσεις αλλά και βαθιά ανησυχία. Από τη μία πλευρά, οι κάτοικοι παρατηρούσαν φαινόμενα εγκατάλειψης ζώων, ασιτίας ή ακόμα και κακομεταχείρισης. Από την άλλη, η απουσία κατάλληλων δομών, δράσεων και πολιτικών είχε αφήσει το πρόβλημα να εξελίσσεται ανεξέλεγκτα.

Το έργο αυτό ξεκίνησε ως μια ολιστική παρέμβαση, σχεδιασμένη με γνώμονα όχι μόνο την αντιμετώπιση του προβλήματος αλλά κυρίως τη μακροπρόθεσμη πρόληψη και την αλλαγή νοοτροπίας στην κοινότητα. Ο σχεδιασμός του βασίστηκε σε επιτυχημένα παραδείγματα από την Ελλάδα και την Ευρώπη, αλλά και σε διαβούλευση με τοπικούς φορείς που γνωρίζουν την ιδιοσυγκρασία και τις ιδιαίτερες ανάγκες της περιοχής.

Η αφετηρία ήταν η παραδοχή ότι η προστασία των αδέσποτων δεν είναι ευθύνη μόνο των φιλοζωικών οργανώσεων. Είναι υπόθεση κοινωνική, δημόσια, εκπαιδευτική και περιβαλλοντική. Οι πολίτες, οι εθελοντές, οι μαθητές, οι επαγγελματίες και οι αρχές έπρεπε να γίνουν συμμέτοχοι – και όχι απλοί παρατηρητές.

2. Οι Στόχοι

Το έργο τέθηκε σε λειτουργία με πέντε κύριους στόχους:

1. **Μείωση του πληθυσμού των αδέσποτων με ανθρωπιστικό τρόπο:** μέσω στερήσεων, εμβολιασμών και ευαισθητοποίησης για την υιοθεσία.
2. **Δημιουργία ασφαλών και καθαρών χώρων σίτισης:** σε στρατηγικά σημεία της πόλης, ώστε τα ζώα να τρέφονται με ασφάλεια και αξιοπρέπεια.
3. **Εκπαίδευση και ενημέρωση της κοινότητας:** για τις ανάγκες των ζώων, τους κανόνες συμβίωσης και τα δικαιώματα των πολιτών.
4. **Καλλιέργεια κουλτούρας υπευθυνότητας:** ενίσχυση της αίσθησης του «ανήκειν» στη λύση και όχι στο πρόβλημα.
5. **Ανάδειξη της Μονεμβασιάς ως πρότυπο ευαισθητοποιημένης πόλης:** με στόχο την τουριστική προβολή, αλλά και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Οι στόχοι αυτοί μεταφράστηκαν σε συγκεκριμένες δράσεις, οργανώθηκαν χρονοδιαγράμματα και καθορίστηκαν μετρήσιμοι δείκτες επιτυχίας για κάθε φάση.

Ο κύριος σκοπός του έργου ήταν η μείωση του αριθμού των αδέσποτων ζώων με βιώσιμο και ανθρώπινο τρόπο, μέσα από μια σειρά πολυδιάστατων δράσεων που συνδύαζαν την πρόληψη (στειρώσεις), την υποστήριξη (σίτιση), την εκπαίδευση (εργαστήρια και εκστρατείες ενημέρωσης), την οργάνωση (υποδομές και δικτύωση), και την αξιολόγηση (παρακολούθηση και προσαρμογή). Η διατήρηση ενός υγιούς πληθυσμού αδέσποτων, χωρίς εξάρσεις ή κακοποιήσεις, αποτέλεσε θεμέλιο λίθο αυτής της προσπάθειας.

3. Ανάγκες της Κοινότητας

Πριν τον σχεδιασμό, πραγματοποιήθηκε ανεπίσημη αποτύπωση των υφιστάμενων συνθηκών: μεγάλος αριθμός ανεμβολίαστων και αστείρωτων ζώων, ανεπαρκείς σταθμοί σίτισης, ελλιπής πληροφόρηση των κατοίκων, σχεδόν ανύπαρκτη οργάνωση για διαχείριση των απορριμμάτων που σχετίζονται με τη διατροφή των αδέσποτων, και απουσία δικτύου συνεργασιών.

Αναδείχθηκε επίσης η ανάγκη για συντονισμό μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων (Δήμος, τοπικοί κτηνίατροι, σχολεία, φιλοζωικές οργανώσεις, επιχειρήσεις). Παράλληλα, πολλοί κάτοικοι είχαν θετική στάση απέναντι στα ζώα, αλλά δεν ήξεραν πώς να βοηθήσουν πρακτικά. Έλειπε δηλαδή ένα δομημένο πλαίσιο εμπλοκής των πολιτών.

4. Στρατηγική Εμπλοκής και Μεθοδολογία

Η προσέγγιση βασίστηκε στην αρχή της **συμμετοχικής δράσης**. Από τον πρώτο μήνα του έργου, οργανώθηκαν ανοιχτές συναντήσεις με κατοίκους, επιχειρηματίες και εθελοντές, όπου παρουσιάστηκαν οι στόχοι και έγινε κάλεσμα για ιδέες και υποστήριξη. Παράλληλα, δημιουργήθηκαν ομάδες εργασίας ανά θεματική (σίτιση, περιβάλλον, εκπαίδευση, απορρίμματα).

Η μεθοδολογία περιλάμβανε:

- **Καθορισμό προτεραιοτήτων** βάσει διαθέσιμων πόρων και αναγκών της περιοχής
- **Διαρκή επικοινωνία** με εταίρους και κοινό μέσω μέσων κοινωνικής δικτύωσης και ενημερωτικών σημειωμάτων
- **Αξιολόγηση σε πραγματικό χρόνο**, με εβδομαδιαίες καταγραφές της κατάστασης και ευελιξία στο σχεδιασμό

5. Συνεργασίες

Το έργο δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί χωρίς τη δικτύωση και τις συνεργασίες. Οι σημαντικότεροι συνεργάτες ήταν:

- **Ο Δήμος Μονεμβασιάς**, που παρείχε άδειες, τεχνική υποστήριξη και χρηματοδότηση
- **Τοπικοί κτηνίατροι**, οι οποίοι συμμετείχαν αφιλοκερδώς ή με μειωμένες αμοιβές στις στείρωσεις
- **Εθελοντές κάτοικοι**, που βοήθησαν στην κατασκευή και συντήρηση των σταθμών
- **Περιβαλλοντικοί σύμβουλοι**, που συνέβαλαν στη βιώσιμη τοποθέτηση των υποδομών
- **Σχολεία**, τα οποία αγκάλιασαν την εκπαιδευτική διάσταση του έργου
- **Επιχειρήσεις**, οι οποίες παρείχαν υλικά ή χώρο για τις δράσεις

6. Δράσεις Αναλυτικά

Το έργο υλοποιήθηκε σε 12 φάσεις (μηνιαίες), με κάθε μήνα να φέρει συγκεκριμένα αποτελέσματα:

- **Μήνες 1–2:** Οργάνωση, προετοιμασία, δικτύωση
- **Μήνες 3–6:** Υλοποίηση εκστρατείας ενημέρωσης, εγκατάσταση σταθμών, 1ος γύρος στείρωσεων
- **Μήνες 7–8:** Αξιολόγηση, ανατροφοδότηση, σχεδιασμός επόμενης φάσης
- **Μήνες 9–10:** 2ος γύρος στείρωσεων, επέκταση δράσεων στα σχολεία και τον τουριστικό τομέα
- **Μήνες 11–12:** Τελική αξιολόγηση, σύνταξη έκθεσης, παρουσίαση στην κοινότητα

7. Καινοτομίες του Έργου

Ορισμένα καινοτόμα στοιχεία:

- Η τοποθέτηση **σταθμών σίτισης/απορριμμάτων** με φιλικό design και ανθεκτικά υλικά
- Η δημιουργία **ψηφιακού οδηγού διατροφής αδέσποτων** για δημόσια χρήση
- Η **διαδραστική επικοινωνία με την κοινότητα** μέσω storytelling στα social media
- Η ενσωμάτωση των **παιδιών ως φορείς ευαισθητοποίησης**, όχι μόνο δέκτες

7. Προκλήσεις & Μαθήματα

Καμία υλοποίηση δεν είναι χωρίς προκλήσεις. Το έργο αντιμετώπισε:

- Αντιδράσεις από μερίδα πολιτών που φοβόντουσαν τα ζώα ή θεωρούσαν ότι «θα έπρεπε να απομακρυνθούν»
- Καθυστερήσεις στην παραλαβή υλικών
- Έλλειψη επαρκούς προσωπικού κατά τους θερινούς μήνες
- Ανάγκη διαρκούς συντήρησης των σταθμών

Τα βασικά διδάγματα:

- Η **συστηματική επικοινωνία** είναι το κλειδί για την αποδοχή από την κοινότητα
- Η **συνεχής αξιολόγηση και προσαρμογή** κάνουν το έργο ανθεκτικό
- Η **εμπλοκή των παιδιών και νέων** έχει πολλαπλασιαστική αξία
- Οι **τοπικές συνεργασίες** είναι πιο αποτελεσματικές από εξωτερικές επιβολές

Τροφές που ΕΠΙΤΡΕΠΟΝΤΑΙ

Η σωστή διατροφή των αδέσποτων ζώων είναι θεμελιώδης για την υγεία, τη μακροζωία και την ομαλή συμπεριφορά τους. Η διατροφή επηρεάζει τη φυσική τους κατάσταση, το ανοσοποιητικό σύστημα, την ικανότητά τους να αντιμετωπίσουν στρεσογόνες καταστάσεις, καθώς και την πιθανότητα εκδήλωσης επιθετικής ή καταθλιπτικής συμπεριφοράς. Για τα αδέσποτα, που ζουν σε συνθήκες έντονου περιβαλλοντικού και κοινωνικού στρες, η κατάλληλη τροφή δεν είναι πολυτέλεια – είναι επιβίωση.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι βασικές κατηγορίες τροφών που επιτρέπεται να χορηγούνται σε σκύλους και γάτες, σε συνθήκες δρόμου ή ημιμόνιμων σταθμών σίτισης.

1.1 Ξηρά Τροφή (Κροκέτες)

Η πιο πρακτική και διαδεδομένη επιλογή. Οι κροκέτες είναι αποδοτικές, έχουν μακρά διάρκεια ζωής, αποθηκεύονται εύκολα και είναι θρεπτικά ισορροπημένες. Για τα αδέσποτα ζώα, η ξηρά τροφή προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα:

- Περιέχει τα απαραίτητα λιπαρά οξέα, πρωτεΐνες και υδατάνθρακες
- Δεν αλλοιώνεται εύκολα σε εξωτερικές θερμοκρασίες
- Δεν προσελκύει έντομα ή μικρόβια άμεσα
- Υπάρχει μεγάλη ποικιλία ανά ηλικία, μέγεθος και φυσιολογική κατάσταση του ζώου

Τύποι ξηρής τροφής:

- Για κουτάβια/γατάκια (puppy/kitten)
- Για ενήλικα
- Για ζώα με αλλεργίες (grain-free)
- Υποαλλεργική / με χαμηλά λιπαρά για παχύσαρκα ζώα
- Με αρθρική υποστήριξη για ηλικιωμένα

💡 **Συμβουλή:** Χρησιμοποιείτε πάντα ξηρά τροφή με την ένδειξη **complete** (πλήρης διατροφή) και όχι μόνο «συμπληρωματική».

1.2 Φρέσκο Νερό

Απαραίτητο και πολλές φορές πιο δύσκολο από το φαγητό. Το νερό πρέπει να ανανεώνεται καθημερινά, να παρέχεται σε καθαρά μπολ (ιδανικά μεταλλικά ή κεραμικά) και να προστατεύεται από τον ήλιο ή την παγωνιά. Η αφυδάτωση είναι ο υπ' αριθμόν ένα κίνδυνος για τα αδέσποτα το καλοκαίρι.

- Αλλάζετε το νερό καθημερινά
- Καθαρίζετε το μπολ με νερό και ξύδι κάθε 2-3 ημέρες
- Αποφεύγετε τα πλαστικά μπολ που αναπτύσσουν βακτήρια
- Τοποθετείστε το νερό σε ελαφρώς σκιασμένο σημείο για αποφυγή εξάτμισης

 Χρήσιμο: Προσθέστε πάγο το καλοκαίρι ή μονωτικά δοχεία τον χειμώνα για διατήρηση της θερμοκρασίας.

1.3 Μαγειρεμένο Ρύζι με Άπαχο Κοτόπουλο

Μια εξαιρετική εναλλακτική όταν δεν υπάρχει πρόσβαση σε ξηρά τροφή. Το ρύζι και το κοτόπουλο αποτελούν πηγή εύπεπτων υδατανθράκων και πρωτεϊνών, χωρίς να επιβαρύνουν το στομάχι. Είναι ιδανικό γεύμα για ζώα με πεπτικά προβλήματα ή που επανέρχονται από ασθένεια.

Οδηγίες προετοιμασίας:

- Βράζετε 1 φλιτζάνι ρύζι και 1 στήθος κοτόπουλο χωρίς καρυκεύματα
- Κόβετε το κοτόπουλο σε μικρά κομμάτια
- Ανακατεύετε και αφήνετε να κρυώσει πλήρως
- Διατηρείται στο ψυγείο για 2-3 ημέρες

Προσοχή:

- Ποτέ καρυκεύματα, αλάτι ή λάδι
- Αφαιρέστε όλα τα κόκκαλα (επικίνδυνος πνιγμός ή διάτρηση)

1.4 Βραστά Λαχανικά

Τα λαχανικά αποτελούν εξαιρετική πηγή φυτικών ινών, βιταμινών και υγρασίας. Παρέχουν αντιοξειδωτικά και βοηθούν την πέψη.

Κατάλληλα λαχανικά:

- Καρότο (βραστό ή αχνισμένο)
- Κολοκύθα (σκέτη, όχι με ζάχαρη)
- Μπρόκολο (σε μικρές ποσότητες)
- Κολοκυθάκι
- Αρακάς

Αποφύγετε:

- Πατάτες με φύτρες (τοξικές)
- Κρεμμύδι, σκόρδο (τοξικά για σκύλους και γάτες)

Πώς τα προσφέρετε:

- Σε μικρά κομμάτια, βραστά ή στον ατμό
- Ως προσθήκη στο ρύζι/κοτόπουλο
- Ποτέ ωμά σε μεγάλες ποσότητες (κίνδυνος φουσκώματος)

1.5 Εξειδικευμένες Τροφές

Για ζώα με ειδικές ανάγκες (ηλικιωμένα, αλλεργικά, θηλυκά μετά από γέννα), μπορεί να απαιτούνται ειδικές φόρμουλες. Σε τέτοιες περιπτώσεις:

- Συμβουλευτείτε κτηνίατρο
- Προτιμήστε κτηνιατρικά καταστήματα και όχι σούπερ μάρκετ
- Αν δεν έχετε πρόσβαση, προτιμήστε light ξηρή τροφή ή τροφή με βάση το αρνί (λιγότερες αλλεργικές αντιδράσεις)

1.6 Υγιεινά Σνακ (προαιρετικά)

Αν και όχι αναγκαία, τα σνακ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εκπαίδευση ή κοινωνικοποίηση των ζώων (π.χ. για να εμπιστευτούν εθελοντές). Ενδεικτικά:

- Αποξηραμένα φιλέτα κοτόπουλου
- Σνακ με γλυκοπατάτα
- Μικρά μπισκότα χωρίς αλάτι

ΠΡΟΣΟΧΗ: Σνακ = λιχουδιές, όχι κύρια τροφή.

Τροφές που ΑΠΑΓΟΡΕΥΟΝΤΑΙ

Η καλή πρόθεση δεν αρκεί όταν ταΐζουμε αδέσποτα ζώα. Πολλοί πολίτες, χωρίς να έχουν πρόθεση να βλάψουν, προσφέρουν στα ζώα τροφές που είναι τοξικές, ακατάλληλες ή εξαιρετικά δύσπεπτες. Οι περισσότερες από αυτές τις τροφές είναι καθημερινά προϊόντα της ανθρώπινης διατροφής, αλλά ο οργανισμός του σκύλου και της γάτας λειτουργεί εντελώς διαφορετικά από τον ανθρώπινο.

Ακολουθεί μια εκτενής λίστα τροφών που **δεν πρέπει ποτέ** να προσφέρονται στα αδέσποτα ζώα, συνοδευόμενη από επεξηγήσεις και παραδείγματα.

2.1 Σοκολάτα

Η σοκολάτα είναι από τις πιο γνωστές τοξικές τροφές για τα ζώα, λόγω της ουσίας **θεοβρωμίνη**, η οποία προκαλεί νευρολογικές και καρδιολογικές διαταραχές στους σκύλους και στις γάτες.

Συμπτώματα δηλητηρίασης:

- Ταχύπνοια, τρέμουλο
- Έμετοι, διάρροια
- Αρρυθμίες
- Σε μεγάλες ποσότητες, μπορεί να προκαλέσει και θάνατο

Απαγορεύεται κάθε τύπος σοκολάτας: μαύρη, γάλακτος, λευκή (σε μικρότερο βαθμό), κακάο σε σκόνη.

2.2 Κρεμμύδι & Σκόρδο

Και τα δύο περιέχουν **θειοσουλφάτες**, που καταστρέφουν τα ερυθρά αιμοσφαίρια και προκαλούν **αιμολυτική αναιμία**.

Ακόμη και μικρές ποσότητες κρεμμυδιού ή σκόρδου μέσα σε φαγητό (π.χ. κρέας με σάλτσα) είναι επικίνδυνες.

Προκαλούν:

- Αδυναμία, υπνηλία
- Ταχύπνοια
- Πτώση αιματοκρίτη
- Σε προχωρημένα στάδια: κώμα ή και θάνατο

2.3 Σταφύλια & Σταφίδες

Άγνωστος ακόμα ο ακριβής μηχανισμός, αλλά γνωρίζουμε με βεβαιότητα ότι προκαλούν **οξεία νεφρική ανεπάρκεια** σε σκύλους, ακόμα και σε μικρές ποσότητες.

Παράδειγμα: 5–6 σταφίδες μπορεί να είναι θανατηφόρες για έναν μικρό σκύλο.

Αποφύγετε:

- Φρέσκα σταφύλια
- Σταφίδες σε γλυκά
- Μπάρες δημητριακών με σταφίδες

2.4 Αλκοόλ

Το αλκοόλ είναι εξαιρετικά τοξικό και μπορεί να προκαλέσει καταστολή του νευρικού συστήματος, προβλήματα στο ήπαρ και στο πεπτικό σύστημα.

Μπορεί να προκαλέσει:

- Δυσκολία στην αναπνοή
- Σπασμούς
- Κώμα
- Θάνατο

Ακόμα και η κατανάλωση μικρής ποσότητας από γλυκό ή ζύμη με αλκοόλ είναι επικίνδυνη.

2.5 Γάλα & Γαλακτοκομικά

Οι περισσότεροι ενήλικοι σκύλοι και γάτες έχουν **δυσανεξία στη λακτόζη**. Το πεπτικό τους σύστημα δεν παράγει αρκετή λακτάση, το ένζυμο που χρειάζεται για τη διάσπαση της λακτόζης.

Αποτελέσματα:

- Διάρροια, αέρια, φουσκώματα
- Εμετοί
- Αφυδάτωση σε ευάλωτα ζώα

💡 **Μύθος:** Η εικόνα της γάτας που πίνει γάλα δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Το γάλα δεν είναι φυσικό τρόφιμο για ενήλικες γάτες.

2.6 Αλατισμένα & Τηγανητά

Η υπερβολική κατανάλωση αλατιού (νάτριο) προκαλεί **αφυδάτωση, πίεση, και καρδιολογικά προβλήματα**. Το λίπος από τηγανητά αυξάνει τον κίνδυνο **παγκρεατίτιδας**.

Απαγορεύονται:

- Πατάτες τηγανητές
- Λουκάνικα
- Αλλαντικά
- Έτοιμα φαγητά από delivery
- Μπισκότα και snack ανθρώπων

2.7 Ζύμη (Μαγιά)

Η ζύμη που φουσκώνει, ειδικά σε ωμή μορφή (π.χ. ψωμί πριν ψηθεί ή σφολιάτα), μπορεί να διασταλεί στο στομάχι του ζώου και να προκαλέσει **διάταση και εντερική απόφραξη**.

Παράλληλα, η μαγιά δημιουργεί αλκοόλη κατά την αποδόμηση, προκαλώντας συμπτώματα **αλκοολικής τοξικότητας**.

2.8 Γλυκά & Τεχνητά Γλυκαντικά

Η ζάχαρη σε μεγάλες ποσότητες δεν επιτρέπεται. Όμως, τα μεγαλύτερα προβλήματα δημιουργούνται από τεχνητά γλυκαντικά όπως η **ξυλιτόλη**, που προκαλεί:

- Απότομη πτώση σακχάρου (υπογλυκαιμία)
- Σπασμούς
- Ηπατική ανεπάρκεια

Περιέχεται σε:

- Τσίχλες
- Οδοντόπαστες
- Light γλυκά
- Μπάρες πρωτεΐνης

2.9 Ωμά Κόκκαλα & Κοτόπουλο

Τα ωμά κόκκαλα μπορεί να σπάσουν σε μυτερά κομμάτια και να προκαλέσουν:

- Πνιγμό
- Διάτρηση στομάχου ή εντέρων
- Φλεγμονές

Επιπλέον, ωμό κοτόπουλο μπορεί να περιέχει **σαλμονέλα ή καμπυλοβακτήρια**, επικίνδυνα τόσο για τα ζώα όσο και για τους ανθρώπους.

2.10 Μούχλα & Σκουπίδια

Τα σκουπίδια περιέχουν τοξίνες από μύκητες (μυκοτοξίνες), τα υπολείμματα τροφών έχουν υποστεί ζύμωση ή σήψη και αποτελούν εστίες βακτηριακής μόλυνσης.

Οι πιο συχνές επιπτώσεις:

- Τροφική δηλητηρίαση
- Εμετοί, διάρροια
- Νευρολογικά επεισόδια από τοξίνες

Επιπλέον Επικίνδυνες Τροφές (σύντομη λίστα)

Τροφή	Επιπτώσεις
Αβοκάντο	Δηλητηρίαση λόγω περσίνης
Καφές / Τσάι	Νευρολογικές διαταραχές από καφεΐνη
Μανιτάρια	Τοξικότητα, ιδιαίτερα άγρια
Ξηροί καρποί (ιδίως μακάμι)	Σπασμοί, μυϊκή αδυναμία
Ντομάτα άγουρη / φύλλα	Τοξική ουσία σολανίνη

Εκπαίδευση του Κοινού

Η σωστή πληροφόρηση της κοινότητας είναι το σημαντικότερο εργαλείο πρόληψης. Πολλά περιστατικά δηλητηρίασης ή κακής διατροφής δεν προέρχονται από αμέλεια, αλλά από άγνοια.

💡 Προτείνουμε:

- Ανάρτηση ενημερωτικών αφισών στους σταθμούς σίτισης
- Διανομή φυλλαδίων με τη λίστα «Ναι/Όχι»
- Ενσωμάτωση του οδηγού στα σχολικά εργαστήρια
- Δημοσιεύσεις με εικόνες στα social media

Υγειονομικές Οδηγίες

Η υγιεινή είναι εξίσου σημαντική με την ποιότητα της τροφής όταν μιλάμε για τη φροντίδα αδέσποτων ζώων. Η προσφορά ακόμα και της πιο κατάλληλης τροφής μπορεί να αποβεί επικίνδυνη αν δεν τηρούνται βασικοί κανόνες καθαριότητας και ασφάλειας. Οι σταθμοί σίτισης, τα μπολ, τα απορρίμματα, η αποθήκευση των τροφών και η προσωπική υγιεινή του φροντιστή συνδέονται άρρηκτα με τη δημόσια υγεία και την πρόληψη ζωοανθρωπονόσων (ασθένειες που μεταδίδονται μεταξύ ζώων και ανθρώπων).

4.1 Καθαρισμός Σταθμών Σίτισης

Οι σταθμοί σίτισης είναι τα κύρια σημεία επαφής των ζώων με την προσφερόμενη τροφή και το νερό. Αν δεν καθαρίζονται συχνά και σωστά, μετατρέπονται σε εστίες μικροβίων, μυκήτων και κακοσμίας, προκαλώντας περισσότερη βλάβη από όφελος.

Οδηγίες Καθαρισμού:

- Καθαρίζουμε **καθημερινά** τα δοχεία νερού.
- Καθαρίζουμε τα δοχεία τροφής τουλάχιστον **κάθε 2 ημέρες** ή κάθε φορά που παρατηρείται υπόλειμμα ή μούχλα.
- Χρησιμοποιούμε **σαπούνι και χλιαρό νερό**, αποφεύγοντας ισχυρά χημικά.
- Εναλλακτικά, **διάλυμα ξυδιού 1:3** (1 μέρος ξύδι, 3 νερό) δρα ως φυσικό απολυμαντικό.
- Στεγνώνουμε πλήρως τα δοχεία πριν τα επανατοποθετήσουμε.

 Πρακτική συμβουλή: Χρησιμοποιούμε δύο εναλλασσόμενα σετ δοχείων για να γίνεται καθαρισμός χωρίς καθυστερήσεις.

4.2 Αποθήκευση Τροφών

Οι τροφές πρέπει να διατηρούνται φρέσκες και απαλλαγμένες από έντομα, μούχλα ή υγρασία. Ειδικά η ξηρά τροφή μπορεί να αλλοιωθεί και να χάσει θρεπτικά συστατικά αν μείνει εκτεθειμένη στο φως ή στον αέρα.

Προτεινόμενες Πρακτικές:

- Χρησιμοποιούμε **αεροστεγείς κάδους** για αποθήκευση ξηράς τροφής.
- Φυλάσσουμε τη τροφή **σε δροσερό και σκοτεινό χώρο**, κατά προτίμηση κάτω των 20°C.
- Ελέγχουμε ημερομηνίες λήξης σε συσκευασίες.

- Δεν αναμειγνύουμε καινούργια με παλιά τροφή στον ίδιο κάδο.
 - Κονσέρβες: μόλις ανοιχτούν, διατηρούνται στο ψυγείο και καταναλώνονται εντός 48 ωρών.
-

4.3 Προστασία από Παράσιτα

Η παρουσία υπολειμμάτων τροφής προσελκύει:

- Μύγες
- Κατσαρίδες
- Τρωκτικά
- Άλλα αδέσποτα ζώα ή αγρίμια

Αυτό μπορεί να οδηγήσει στη μετάδοση παρασίτων, αμοιβάδων και βακτηρίων.

Προτάσεις:

- Μην αφήνετε υπολείμματα τροφής στο έδαφος.
- Τοποθετήστε τους σταθμούς σε **σκιερά και προστατευμένα σημεία**.
- Αν παρατηρούνται αυξημένες ενοχλήσεις από έντομα, ελέγξτε για μούχλα ή αλλοιώσεις.

💡 Αν χρησιμοποιείτε δοχεία με καπάκι, βεβαιωθείτε ότι ανοίγουν εύκολα για τα ζώα αλλά κλείνουν μετά την πρόσβαση.

4.4 Υγιεινή Φροντιστών

Η αλληλεπίδραση με τα αδέσποτα και η διαχείριση της τροφής μπορεί να εκθέσει και τους ανθρώπους σε κινδύνους. Είναι σημαντικό οι εθελοντές να γνωρίζουν βασικά μέτρα προσωπικής προστασίας.

Ατομική Υγιεινή:

- Πλένουμε σχολαστικά τα χέρια μετά από κάθε επαφή με ζώα, τροφές ή δοχεία.
 - Χρησιμοποιούμε **γάντια μιας χρήσης** για τον καθαρισμό σταθμών.
 - Αποφεύγουμε να αγγίζουμε πρόσωπο/στόμα κατά τη διάρκεια του ταΐσματος.
 - Αν υπάρχει τραυματισμός στο δέρμα (π.χ. ανοιχτή πληγή), **προστατεύουμε με επίδεσμο**.
-

4.5 Συχνές Ασθένειες από Ακατάλληλη Υγιεινή

Στα ζώα:

- Γαστρεντερίτιδες
- Παράσιτα (σκουλήκια, ψύλλοι, ακάρεα)
- Τροφικές δηλητηριάσεις
- Δερματικές μολύνσεις

Στον άνθρωπο:

- Τοξοπλάσμωση (από περιττώματα)
- Σαλμονέλλωση
- Λεμφοκυτταρική χοριομηνιγγίτιδα (σε ακραίες περιπτώσεις από ποντίκια)
- Δερματοφυτίες

💡 Πολλές ασθένειες αποφεύγονται πλήρως με **απλό πλύσιμο των χεριών και καθαριότητα του εξοπλισμού**.

4.6 Καθαριότητα Χώρου

Εκτός από τους σταθμούς σίτισης, χρειάζεται προσοχή στο περιβάλλον τους:

- Απομακρύνουμε υπολείμματα τροφής μετά από κάθε σίτιση.
 - Ελέγχουμε για κοπριές γύρω από τον σταθμό – συνεργαζόμαστε με τον δήμο για καθαρισμό.
 - Εάν ο σταθμός βρίσκεται σε κοινόχρηστο χώρο, εξασφαλίζουμε πως δεν προκαλεί δυσοσμία ή ρύπανση.
-

4.7 Οδηγίες για Χειρισμό Υποπτης Τροφής

Αν παρατηρήσετε τροφή:

- Με έντονη οσμή
- Αλλοιωμένο χρώμα
- Υποπτο περιεχόμενο (π.χ. υπολείμματα με σκόνη, κόκκους ή αντικείμενα)

Μην την αγγίζετε.

- Καλέστε άμεσα τον δήμο ή φιλοζωική οργάνωση.
 - Ενημερώστε και άλλους φροντιστές της περιοχής.
 - Φωτογραφίστε για τεκμηρίωση.
 - Απομακρύνετε την με γάντια και πετάξτε σε καλά κλεισμένο σακούλι.
-

4.8 Καλοκαιρινές & Χειμερινές Συνθήκες

Καλοκαίρι:

- Αυξημένος κίνδυνος ανάπτυξης βακτηρίων
- Τοποθετούμε νερό σε δροσερά σημεία, κάτω από σκιά
- Ξηρά τροφή μόνο πρωί και βράδυ

Χειμώνας:

- Χρησιμοποιούμε θερμομονωτικά υλικά κάτω από δοχεία (π.χ. φελιζόλ)
 - Αποφεύγουμε υγρά τρόφιμα που παγώνουν
 - Μικρότερες ποσότητες, αλλά πιο συχνά
-

4.9 Συντήρηση Εξοπλισμού

- Ελέγχουμε κάθε εβδομάδα την κατάσταση των σταθμών.
 - Αντικαθιστούμε σπασμένα ή σκουριασμένα δοχεία.
 - Ζητάμε από τον Δήμο τεχνική υποστήριξη εάν χρειαστεί.
 - Καταγράφουμε τα προβλήματα (φωτογραφικά ή γραπτά).
-

4.10 Συνεργασία με τον Δήμο

Ο Δήμος πρέπει να:

- Παρέχει σημεία συλλογής απορριμμάτων γύρω από σταθμούς
 - Εξοπλίζει εθελοντές με βασικά εργαλεία υγιεινής
 - Διασφαλίζει την απολύμανση δημοσίων σημείων που χρησιμοποιούνται συχνά για σίτιση
-

Συμπέρασμα

Η υγιεινή και η φροντίδα των σταθμών δεν είναι απλώς τυπική υποχρέωση – είναι πράξη σεβασμού προς τα ζώα, τους ανθρώπους και το ίδιο το έργο. Μέσα από την τήρηση βασικών πρακτικών μπορούμε να προλάβουμε περισσότερες ασθένειες από όσες μπορούμε να θεραπεύσουμε. Κάθε σταθμός σίτισης είναι ένα μικρό νοσοκομείο ευθύνης.

Κοινωνική Ευθύνη & Νομικό Πλαίσιο

Η φροντίδα των αδέσποτων ζώων δεν είναι μόνο θέμα ηθικής ή συναισθηματικής ευαισθησίας. Είναι και νομική υποχρέωση, κοινωνική ευθύνη και ένδειξη πολιτισμού. Η Ελλάδα, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει αναπτύξει ένα νομικό πλαίσιο προστασίας των ζώων, το οποίο υποχρεώνει όχι μόνο τις Αρχές, αλλά και τους πολίτες, να συμβάλουν ενεργά στην ευημερία τους.

Σε αυτή την ενότητα εξηγούμε:

- Τι σημαίνει κοινωνική υπευθυνότητα στην πράξη
- Τι προβλέπει ο νόμος για την προστασία των αδέσποτων
- Ποιος έχει δικαίωμα να ταΐζει και πού
- Ποιες είναι οι ευθύνες του Δήμου
- Ποια είναι τα πρόστιμα και οι κυρώσεις σε περίπτωση παραβίασης

6.1 Ηθική Διάσταση & Πολιτισμός

Η στάση μιας κοινωνίας απέναντι στα ζώα της αντικατοπτρίζει την ανθρωπιά της. Τα αδέσποτα δεν επέλεξαν να ζουν στον δρόμο· είναι το αποτέλεσμα αμέλειας, εγκατάλειψης, αδιαφορίας ή άγνοιας. Το να στρέφουμε το βλέμμα αλλού ή να θεωρούμε ότι "δεν είναι δική μας ευθύνη" συντηρεί τον φαύλο κύκλο.

Η κοινωνική ευθύνη προϋποθέτει:

- Συνειδητή στάση απέναντι στη ζωή και την ευαλωτότητα
- Συμμετοχή στις λύσεις, όχι στη σιωπή
- Εκπαίδευση των παιδιών με αξίες σεβασμού προς τα ζώα
- Δημιουργία τοπικών δικτύων φροντιστών

Κάθε πολίτης μπορεί να γίνει μέρος της λύσης, είτε ταΐζοντας σωστά, είτε καθαρίζοντας έναν σταθμό, είτε απλώς προστατεύοντας τα ζώα από κακομεταχειρίσεις.

6.2 Ποιος Επιτρέπεται να Ταΐζει

Σύμφωνα με το Ν. 4830/2021, η σίτιση αδέσποτων **επιτρέπεται σε όλους τους πολίτες**, αρκεί να:

- Γίνεται σε καθορισμένα ή μη παρεμποδιστικά σημεία
- Δεν δημιουργεί πρόβλημα στην καθαριότητα ή τη δημόσια υγεία
- Δεν παρακωλύει τη διέλευση πεζών/οχημάτων
- Γίνεται με τροφές κατάλληλες για τα ζώα

Ο νόμος αναγνωρίζει την πράξη της σίτισης ως **κοινωνικά θετική**, όχι ως όχληση, όπως θεωρούνταν παλαιότερα.

6.3 Υποχρεώσεις των Πολιτών

Οι πολίτες που επιθυμούν να φροντίσουν αδέσποτα:

- Οφείλουν να διατηρούν **καθαρό** το σημείο σίτισης
- Να **μην αφήνουν υπολείμματα** τροφών, δοχεία ή απορρίμματα
- Να **συνεργάζονται** με τις τοπικές αρχές όταν ζητείται
- Να **ενημερώνουν** για τραυματισμένα ή άρρωστα ζώα

Η φροντίδα των ζώων πρέπει να είναι **συστηματική, διακριτική και υπεύθυνη**.

6.4 Ρόλος του Δήμου

Ο Δήμος έχει νομική υποχρέωση να:

- Διαχειρίζεται τα αδέσποτα βάσει προγράμματος φροντίδας (καταφύγια, στείρωσεις, εμβολιασμοί)
- Τοποθετεί σταθμούς σίτισης και απορριμμάτων
- Συνεργάζεται με φιλοζωικά σωματεία
- Προωθεί την υιοθεσία
- Εφαρμόζει τοπικά σχέδια ευαισθητοποίησης
- Υποστηρίζει πολίτες και εθελοντές

✳ *Η αδιαφορία των τοπικών αρχών αποτελεί παράβαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί προστασίας ζώων.*

6.5 Κακομεταχείριση & Καταγγελίες

Ο νόμος ορίζει σαφώς ότι:

- Η **παθητική κακομεταχείριση** (αμέλεια, στέρηση τροφής/νερού) διώκεται ποινικά
- Η **ενεργή κακοποίηση** (βία, δηλητηρίαση, εγκατάλειψη) είναι **κακούργημα** και τιμωρείται με φυλάκιση έως και 10 έτη και πρόστιμα έως €100.000

Οι πολίτες μπορούν να κάνουν καταγγελία:

- Στην **αστυνομία**
- Στο **δήμο**
- Στον **εισαγγελέα**

- Μέσω φιλοζωικών σωματείων

Η ανωνυμία των καταγγελιών διασφαλίζεται.

Πλαίσιο Νόμων (Ελλάδα - ΕΕ)

Βασική ελληνική νομοθεσία:

- Νόμος **4830/2021**: Προστασία ζώων και ευζωία
- Νόμος **4039/2012** (ισχύει επικουρικά)
- ΚΥΑ περί σήμανσης και καταγραφής

Ευρωπαϊκές αρχές:

- **Συνθήκη της Λισαβόνας (άρθρο 13)**: Τα ζώα αναγνωρίζονται ως όντα με αισθήσεις
- **Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς**